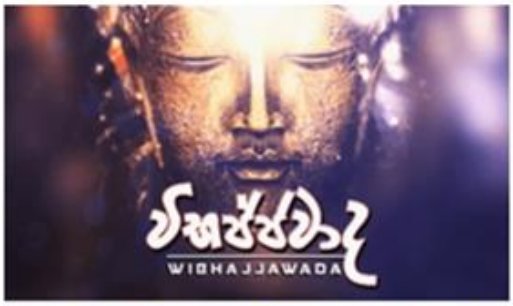

THE BUDDHIST

පරමත්ථ
PARAMATHTHA

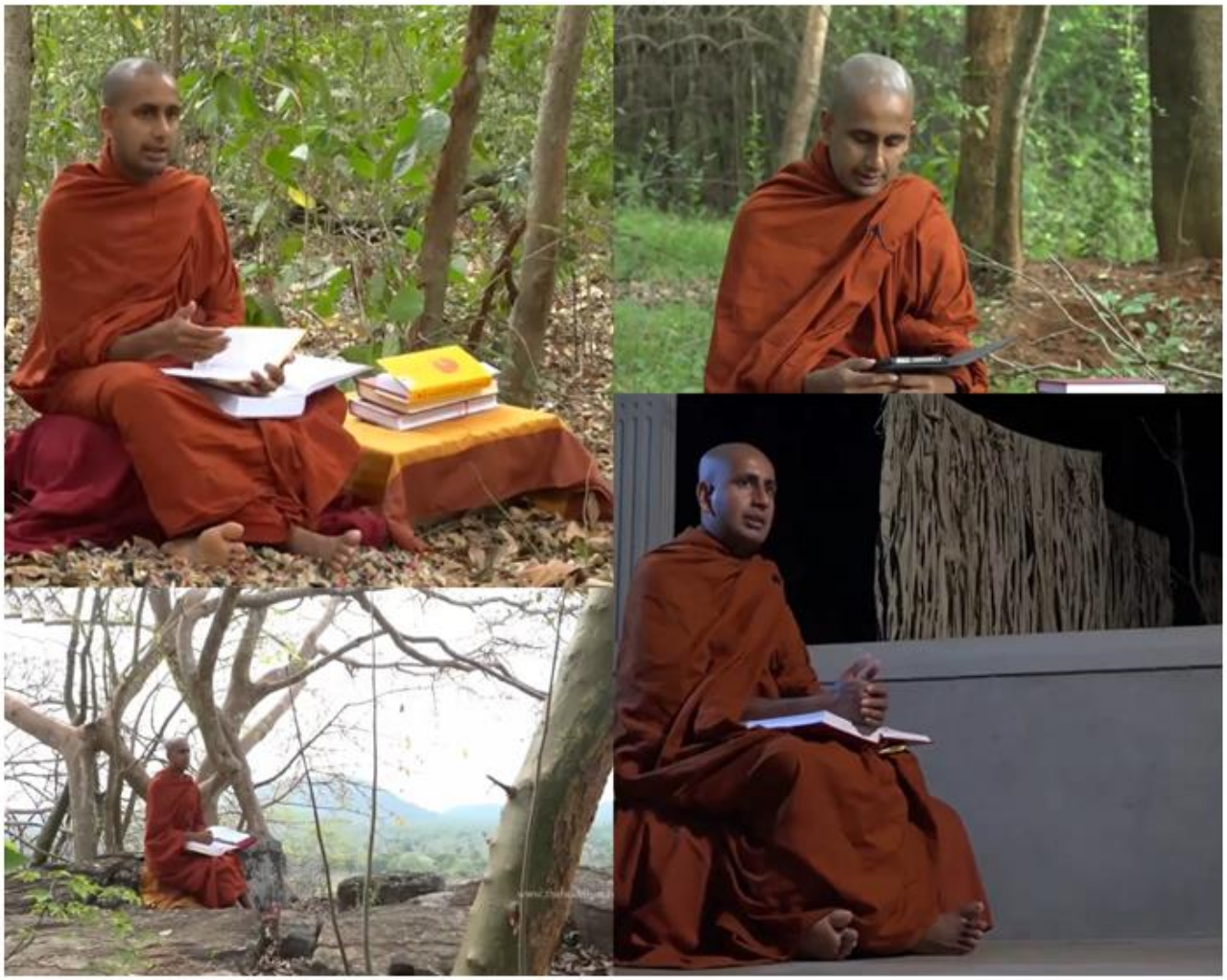

සාරිපුත්ත , කස්සප, සබ්බකාමි , මොග්ගලීපුත්තතිස්ස, ආදී ථේරානං ආගතං පටිපාටියා,

සද්ධා සීල දයා වාසං විචිත්‍ර ධම්ම කථිකානං, බුද්ධ පුත්තං නමා මහං!

[විභජ්ජවාද 1-120 දක්වා සියලු දේශනා(Hyperlinked)]

PART 1- ධර්මකාරණාව අනුව බෙදා වෙන්කර ඇත.

වචනය Click කලාම Youtube දේශානාවේ එම කරුණ සකච්චා කරන මිනිත්තුවට ගෙන යනු ලැබේ. අංක කොට ඇත්තේ එම කරුණම වෙන දේශනා වල සකච්චා වන තැන්

රූපකාණ්ඩය අධ්‍යනයේ අරමුණ 2. 3. 4 5 || අපි තැන තුනක් පිළිබඳව සිහිය පිහිටවන මටටම් || රූපකාණ්ඩය අධ්‍යනයේ ප්‍රතිපත්තියට යොදා ගන්න විධි 2 3 || ඇහැ ගැන දැන ගන්නේ ඇහැ නොවූ තැනක || දුක හා දුක සත්‍ය || රූප සටහන විග්‍රහය || කබලිංකාර ආහාරය 2 3 4 5 6 7 8 || අපේ ලෝකය පිළිබඳ දෘෂ්ඨිය || ලෞකික හා ලෝකෝත්තර පටලවා ගැනීම/ කලින්ම උඩම පඩියේ කකුල තියන්න යෑම 2 3 4 5 6 7 8 || සම්මුතිය පටලවා නොගන්න 2 || අනිච්ච අනිච්ඡ? 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 || රහතන් වහන්සේ යනු 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 || සප්ත බොජ්ඣාඞ්ග බලයන් || අටලෝ දහම || පාලි භාෂාවට අකුරු නැද්ද || ආශ්වාදය අදීනවය නිස්සරණය 2 3 4 5 6 || පින් කරන්නෙ එපා කිව්වේ නැහැ 2 3 || හමුදුරුවෝගේ විනය වැරදි වලටා වඩා මෙය කලින් හදා ගන්න ඔනේ කියන්නේ ඇයි 2 3 || ත්‍රිපිටකය යනු || වයිදික භාෂාවට නගන්න එපා කිව්වේ ඇයි || 'යද නිච්චං තං දුක්ඛං' හරියට තේරුම් ගැනීම 2 || බුද්ධානුස්සතිය || මරණානුස්සතිය || පහනේ උදාහරණය අනිච්ච සංඥාව 2 3 || ලොකු ගෙදරක් හදලා අපි සතුටු වෙනවා අවිද්‍යාවෙන් || ගිරිමානන්ද සුත්‍රයේ අනිච්ච සංඥා දෙකක් තියෙනවා || ලෞකික ශීලය අනවශ්‍යද ? 2 3 4 5 6 || එදා සිල් රැකපු හැටි || මේ ලෝකයේ සිල් රකින්න අමාරුද || බාහිර ශාසනයේ හා මෙ ශාසනයේ සිල්වතාගේ වෙනස || කුසල ඡන්දය හා ධම්ම ඡන්දය කාමචන්ද නොවේ! || ඉතුරු නැතිව නිරුද්ධ වෙනවානම් ඇයි කුනප 32 බලන්නේ? 2 3 4 || ලිංග පරිවර්තනය || පරිඤ්ඤෙය්‍යා තුන || ඇතැම් දේශනා වල රූපස්කන්ධය කතා කරනවා ඇතැම් තැන් රූප උපාදාන ස්කන්ධය 2 3 4 5 6 || ආයතන කුසලනාවය/නිරෝධ ධාතුව අවබෝධ කර ගැනීම 2 || ඇයි මේ විවිධ පරියායන්? 2 || සම්මා දිට්ඨිය හා මිච්ඡා දිට්ඨිය || සම්මා ඥාන හා සම්මා විමුක්ති || ධර්මය කරේ තියාගෙන යාම හා ධර්මය රැක ගැනීම වෙනස || ශබ්දය අවිජ්ජාසම්භූත'න්ති ආදී චතුක්ඛය බුද්ධ ජයන්ති පිටකයේ සඳහන්ව නැත || ඉන්ද්‍රිය සමතාව ඇති කර ගැනීමේ වැදගත්කම 2 || පටිසම්භිදාමග්ගො කොටසේ වැදගත්කම || කාම භවය යනු 2 || ඇති දේ නැතිවීම ද අනිච්ච? || රාගයෙ දුරුවෙනවානම් නිවන් මර්ගයක් ද?: තදංග විශ්කම්භන සමුච්ඡේද ප්‍රහාණ ,වැරදි ධ්‍යාන ක්‍රමවේද || සුතසෝම ජාතකයෙන් කියන් පණිවිධය || ජාගරියනුයෝගය හා භෝජන මත්‍රණ්‍යතාවේ වැදගත්කම || නිකාන්ති තණ්හා හා තණ්හා අතර වෙනස 2 || අම්මා කියන වචන ඇහෙන තැන අපේ අවිද්‍යාව 2 || පටිච්ච සමුප්පන්න කියන එකට තියෙන විකෘති || ආර්යන්ගෙන් බණ ඇසිය යුතුද? || අනුත්පාදයේ නොරෝධය නිවනයි හා නිරුජ්ජති කියන පදය || සනිදස්සන හා අනිදස්සන || අපි ජීවිතයේ කරන පරියේශනය || ධර්මය ගැඹුරු නැති නිසාද සුනීතලා සෝපාකලා නිවන් දකින්න පුළුවන් වුනේ? || ජරාවට පත්වන ධර්මතා දහය || රූපවත් ආත්මක් කියන අපේ වැරදි දිට්ඨිය || පැයක් නිස්සේ නිබුන හිසරදය? || අහාර චක්‍රය 2 || රූපය නැහැ කියනවා නෙමෙයි 2 3 || අනීත රූපය යනු || සම්පත්ග්‍රාහි/ අසම්පත්ග්‍රාහි වස්තු 2 || මම නිදුක් වෙමිවා කීමෙන් සෝවාන් වීමට බාධාවක්ද? || ශූන්‍යත, අපනිහිත, අනිමිත්ත සමාධි 2 3 || video game,film බලන අවස්තාවක් ගත්තොත් || එකායන මාරිගය සතිපට්ඨානයයි 2 3 4 5 6 7 || සැරියුත් තෙරුණ්ගේ ඉවසීම || අවිද්‍යාව නීවරණයක්ද || වර්ථමානයේ හිත නැබීම 2 3 4 5 || චේතෝ විමුක්ති තුන || කාමය හීනයක් || සත්‍ය ඥායන හා කෘත්‍ය ඥානය || ධර්මය ඉගෙනීම හා ප්‍රායෝගික භාවිතය || උපාදා රූප වලින් ඈත සංඥාව දුරු කිරීම || ඇත්තම

දරු සෙනෙහසක්ද? || ඇහැ නිකේතනයක් නොකර ගන්නේ කෙසේද? || අලෝක සංඥා දෙක || අස්මි මානය හා සක්කාය දිට්ඨිය වෙනස 2 3 || කය ඇහැට පෙනෙනවාද? 2 || කයක් නැද්ද එහෙනම්? 2 || සතර මහා ධාතු යනු 2 3 4 5 6 || නිවැරදිව ධ්‍යාන වලට යන විදිය/අනුපුර්ව විහාර නවය 2 3 4 5 || අපේ කෙල්ස් දුරු වෙනවානම් හැම ප්‍රතිපදාවම හරිද? 2 3 4 || සත්ව කොට්ඨාස හතක් || භව තණ්හාව || පරියාය ධර්ම හා නිශ්පරියාය ධර්ම || මිථ්‍යා ධර්ම අට කුමක්ද? 2 || මේ කතා කරන පරියාය ඇසීම විතරක් ප්‍රමාණවත්ද? || ස්කන්ධයන්ගේ අන්වබෝධයෙන් වඩන ප්‍රතිපදා || භාවනා ප්‍රතිපාදාවට මෙය යොදනා හැටි 2 3 4 5 6 7 || සරලව ප්‍රතුජ්පන්න බවට විග්‍රහයක් || කාම භවයෙන් මිදෙන ක්‍රම දෙකක් || පංච විමුක්තායතන || නිරෝධ වර්ග දෙක || අපි සෝවාන් යැයි කියා ගෑම || ධර්මය ඕපනයික විය යුතුයි || දුර රූප කියන්නේ අවබෝධයට දුෂ්කර නිසා || බුදුන් පුද්ගල්යන් වශයෙන් හතරක් කොට දේශනා කරනවා 2 || සියලු රූප අවිද්‍ය කර්ම තණ්හා අහාර නොදකීම කියලා කතා කරන කොට ඇයි උපාදින්න රූප කියලා වෙනත් කොටසක්? || පටිඝ හා අධිවචන සම්පස්ස 2 3 || සන්යමයෙන් තොර බහුශ්‍රැතබාවය වැඩීම ශාසනය පරිහානියට හේතුවක් 2 3 4 || පොට්ඨ්පාද සූත්‍රය 2 3 4 || සමනුපස්සනා සූත්‍රය || කිංසුකෝපම සූත්‍රය || මිගජාල සූත්‍රය || මධුපිණ්ඩික සූත්‍රය || මහා චත්තාරිසක සූත්‍රය || අනාතපිණ්ඩිකෝවාද සූත්‍රය || කාම ධාතුව පිළිසිඳ දැකීම || පිනත් පවත් දුරු කල යුතුද? 2 || විවේකය යනු කුමක්ද 2 || එක සත්‍යක් වැඩෙන කොට අනික් තුනත් පිළිවෙලට || අභිභායතන අට || ධ්‍යානයන් උපද්වගත් අය කාමයන් පරිශීලනය කරයිද 2 || අපි ඉන්න තැන ඉඳන් ප්‍රතිපදාව වැඩීම 2 3 4 || චක්ඛුව චක්ඛායතනයද? || අනුසය ධර්ම 2 3 || බණ අහගෙන ඉන්න කොට සෝවාන් වීම පිළිබන්ද ඇති මතවාද 2 3 || අකුසල් කීරීමට ඇති ඥාන ප්‍රහාණය කල යුතුයි || තදංග ,විශ්කම්භන, පටිපස්සද්ධි ප්‍රහාණ 2 || වෙසක් උත්සවය 2 || ධ්‍යාන වැඩිය යුතුමද 2 || ලෝකයේ බාලයන් විසින් අපිට භය ලැබීම || පතිපදාව ඒකාන්තික නැත || දුක ප්‍රහාණය කල යුතුද || අනාපානසතියෙන් නිවන් දකින්න බැරිද? 2 3 || ධ්‍යාන පහක්? || ඉන්ද්‍රිය සමතාවය 2 3 || හුස්ම මුල මැද අග සිහි කිරීම වැරදිය || මට පැය ගනන භාවනාවේ නිකම්ම සිටිය හැකියි කියනවා නම් || අශ්වාස ප්‍රශ්වාසය කයක්ද 2 || දර්ශන හා චරණය || ධර්ම දාන සාමාජිකාවකගේ සත්පුරුෂ වූ ප්‍රාර්ථනාවක් || සතිපට්ඨානය හා සත්පට්ඨාන භාවනා ගාමිණි ප්‍රතිපදාව 2 3 || පටිච්චසමුත්පාදය ජීවිත තුනකට දාලා බැලීමේ ගැටලුව || දායකයා දානයක ප්‍රමාණයකට සීමා නොවිය යුතුයි , එහෙත් ප්‍රතිග්‍රහකයා පමණ දැන ගත යුතුයි || විභජ්ජවාද ධර්ම සම්භාෂණය 2 || චිත්තානුපස්සනාව හා ධම්මානුපස්සනාව එකට වැඩෙනවාද || චක්ඛු විඤ්ඤාණ අවස්ථාවේදී රූපය දැන ගන්නවාද? 2 3 || ප්‍රඥාවෙන් කාෂ්ඨක කරන නිසා ශ්‍රද්ධාවෙන් තෙත් කිරීමට අවශ්‍යයි 2 || සති නිමිත්ත හා බොජ්ජංග ලෙස සිහිය පිහිටවීමේ වෙනස || ධර්මය කොටස් ඇතැරීම නොකර යුතුයි || අභිධර්ම පිටක ඛුද්දක නිකායේ කොටසක්වූවා ද || සම සතලිස් කර්මස්ථාන/ කසිණ භාවනා බුද්ධ භාෂිතයක් නොවෙයිද || ලෞකික හා ලෝකෝත්තර භාවනා 2 || ‘කුසල’ වචනය යොදා ඇති විවිධ අර්ත සෞඛ්‍ය සම්පන්න ජීවිතයක වැදගත්කම 2 3 4 || පළමු ධ්‍යානයේ සැප සහගත බව || ධ්‍යාන පිරිහීමට කරුණු || පිරිත් කියන්නේ ලෙඩ හොඳ කරන මන්ත්‍රයක් නොවෙයි 2 || සෝතාපත්ති ඵලයේ ලක්ෂණ || සකදාගාමී || අනාගාමී || සුනමය ඥානය යනු? || රහතුන්ට සිල් නැද්ද || අමිසය ප්‍රතික්ෂේප කලාද || විනය හා සීලය දෙකක් ද || භික්ෂු විනය විරොධී ක්‍රියා පිළිබඳව බුදු සමයේදී ගිහි පිරිස් හඬ නැගුවා || මුළු ත්‍රිපිටකයේම ඇති වැදගත්කම || විඤ්ඤාණං නාමරූප සූත්‍ර හා අභිධර්ම නාම රූප විග්‍රහ දෙක || සූත්‍ර හා අභිධර්ම පටිච්ච සමුප්පාද විග්‍රහ වල වෙනස

PART 2 - බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක පෙළ අනුව බෙදා වෙන්කර ඇත.

නිල් පාට වචනය Click කලාම YouTube දේශානාවේ එම කරුණ සකච්චා කරන මිනිත්තුවට ගෙන යනු ලැබේ. කළු පාට තැන් Click කලාම Tipitaka.lk යැවේ. අංක කොට ඇත්තේ එම කරුණම වෙන දේශනා වල සකච්චා වන තැන්

>>ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණං: එකවිධෙන රූපසඞ්ගහෝ.

සබ්බං රූපං න හෙතූ අහෙතුකං හෙතුවිප්පයුත්තං සප්පච්චයං සඞ්ඛතං 2 රූපි ලොකියං සාසවං 2 සඤ්ඤොජනීයං. 2. 3 ගන්ථනීයං ඔඝනීයං 2 3 4 යොගනීයං නීවරණීයං 2 3 පරාමට්ඨං උපාදානීයං 2 සඞ්කිලෙසිකං අව්‍යාකතං අනාරම්මණං අචෙතසිකං චිත්තවිප්පයුත්තං නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මං අසඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකං න සවිතක්කසවිචාරං න අවිතක්කවිචාරමත්තං අවිතක්කඅවිචාරං න පීතිසහගතං න සුඛසහගතං න උපෙක්ඛාසහගතං 2. නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බං 2. නෙවදස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකං නෙව ආචයගාමි න අපචයගාමි නෙව සෙක්ඛං නාසෙක්ඛං පරිත්තං කාමාවචරං න රූපාවචරං න අරූපාවචරං පරියාපන්නං නො අපරියාපන්නං අනියතං අනියය්‍යානිකං උප්පන්නං ඡහි විඤ්ඤාණෙහි විඤ්ඤෙය්‍යං අනිච්චං 2. 3. 4. ජරාභිභූතං 2.

==========

>> පටිසම්භිදාමග්ගෝ: වස්තූනානාත්ව ඥානය

කථං අජ්ඣත්තවවත්ථානෙ පඤ්ඤා **වත්ථූනානත්තෙ ඤාණං**: 2

චක්ඛුං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති, සොතං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති, ඝානං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති, ජිව්හං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති , කායං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති, මනං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති.

කථං චක්ඛුං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති: චක්ඛුං අවිජ්ජාසම්භූත'න්ති වවත්ථෙති, චක්ඛුං තණ්හාසම්භූත'න්ති වවත්ථෙති, චක්ඛුං කම්මසම්භූත'න්ති වවත්ථෙති, චක්ඛුං ආහාරසම්භූත'න්ති වවත්ථෙති, 'චක්ඛුං චතුන්නං මහාභූතානං උපාදායා'ති වවත්ථෙති, 2. 'චක්ඛුං උප්පන්න'න්ති වවත්ථෙති 2 , 'චක්ඛුං සමුදාගතන්ති වවත්ථෙති, 'චක්ඛුං අහුත්වා සමභූතං. හුත්වා න භවිස්සතී'ති වවත්ථෙති 2, චක්ඛුං අන්තවන්තතො වවත්ථෙති, චක්ඛුං අද්ධුවං අසස්සතං විපරිනාමධම්ම'න්ති වවත්ථෙති, 'චක්ඛුං අනිච්චං සඞ්ඛතං පටිච්චසමුප්පන්නං ඛයධම්මං වයධම්මං විරාගධම්මං නිරොධධම්ම'න්ති වවත්ථෙති.

චක්ඛුං අනිච්චතො වවත්ථෙති, නො නිච්චතො 2 3, දුක්ඛතො වවත්ථෙති, නො සුඛතො; අනත්තතො වවත්ථෙති, නො අත්තතො, නිබ්බිඳති, නො නන්දති, විරජ්ජති, නො රජ්ජති, නිරොධෙති, නො සමුදෙති; පටිනිස්සජ්ජති, නො ආදියති අනිච්චතො වවත්ථෙන්තො නිච්චසඤ්ඤං පජහති 2 , දුක්ඛතො වවත්ථෙන්තො සුඛසඤ්ඤං පජහති 2, අනත්තතො වවත්ථෙන්තො අත්තසඤ්ඤං පජහති නිබ්බිඳන්තො නන්දිං පජහති, විරජ්ජන්තො රාගං පජහති, නිරොධෙන්තො සමුදයං පජහති, පටිනිස්සජ්ජන්තො ආදානං පජහති. එවං චක්ඛුං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති.

සොතං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති අවිජ්ජාසම්භූත'න්ති 2 තණ්හාසම්භූත'න්ති 2 කම්මසම්භූත'න්ති ආහාරසම්භූත'න්ති 2 මහාභූතානං උපාදායා'ති ජ්පන්න'න්ති 2 සමුදාගතන්ති 2 අහුත්වා සමභූතං. හුත්වා න භවිස්සතී'ති අන්තවන්තතො අද්ධුවං අසස්සතං විපරිනාමධම්ම'න්ති අනිච්චං සඞ්ඛතං පටිච්චසමුප්පන්නං ඛයධම්මං වයධම්මං විරාගධම්මං නිරොධධම්ම'න්ති 2 3

තත්ථ කතමං සොතායතනං? යං සොතං චතූන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදෝ අත්තභාවපරියාපන්නෝ අනිදස්සනෝ සප්පටිඝෝ , යෙන සොතෙන අනිදස්සනෙන සප්පටිඝෙන සද්දං අනිදස්සනං සප්පටිඝං සුණි වා සුණාති වා සුණිස්සති වා සුණෙ වා , සොතම්පෙතං සොතායතනම්පෙතං සොතධාතුපෙසා සොතින්ද්‍රියම්පෙතං ලොකොපෙසෝ ද්වාරාපෙසා සමුද්දොපෙසෝ පණ්ඩරම්පෙතං ඛෙත්තම්පෙතං වත්ථුම්පෙතං ඔරිමං තීරම්පෙතං සුඤ්ඤෝ ගාමොපෙසෝ. ඉදං වුච්චති ‘‘සොතායත 2 3.....නිබ්බින්දන්තෝ නන්දිං පජහති, විරජ්ජන්තෝ රාගං පජහති, නිරොධෙන්තෝ සමුදයං පජහති, පටිනිස්සජ්ජන්තෝ ආදානං පජහති

ඝානං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති 2 ජිව්හං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති කායං අජ්ඣත්තං වවත්ථෙති 2 3

>> පටිසම්භිදාමග්ගෝ: ගොචරනානත්තඤාණං

කථං රූපෙ බහිද්ධා වවත්ථෙති 2 : රූපා අවිජ්ජාසම්භූතා’ති වවත්ථෙති, රූපා තණ්හා සම්භූතා’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා කම්මසම්භූතා’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා ආහාරසම්භූතා’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා චතූන්නං මහාභූතානං උපාදාය’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා උප්පන්නා’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා සමුදාගතා’ති වවත්ථෙති, රූපා අහුත්වා සම්භූතා හුත්වා න භවිස්සන්තී’ති වවත්ථෙති, රූපෙ අන්තවන්තතො වවත්ථෙති, ‘රූපා අද්ධුවා අසස්සතා විපරිනාමධම්මා’ති වවත්ථෙති, ‘රූපා අනිච්චා සඞ්ඛතා පටිච්චසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා නිරොධධම්මා’ති වවත්ථෙති 2

>> පටිසම්භිදාමග්ගෝ: චරියානානත්තඤාණං.

කථං චරියාවවත්ථානෙ පඤ්ඤා **චරියානානත්තෙ ඤාණං** රූපෙසු දස්සනත්ථාය…….. 2 3 4 5

කතමා අඤ්ඤාණචරියා 2 රූපෙසු රාගස්ස ජවනත්ථාය ආවජ්ජනකිරියාඛ්‍යාකතා විඤ්ඤාණචරියා, රාගස්ස ජවනා අඤ්ඤාණචරියා අමනාපියෙසු රූපෙසු දොසස්ස ජවනත්ථාය ආවජ්ජනකිරියාඛ්‍යාකතා විඤ්ඤාණචරියා, දොසස්ස… මොහස්ස… සරාගා චරතීති අඤ්ඤාණචරියා, සදොසා චරතීති අඤ්ඤාණචරියා, සමොහා චරතීති අඤ්ඤාණචරියා, සමානා චරතීති අඤ්ඤාණචරියා, සදිට්ඨී චරතීති අඤ්ඤාණචරියා, සඋද්ධච්චා චරතීති අඤ්ඤාණචරියා...

කතමා ඤාණචරියා අනිච්චානුපස්සනත්ථාය ආවජ්ජනකිරියාඛ්‍යාකතා විඤ්ඤාණචරියා, අනිච්චානුපස්සනා ඤාණචරියා, දුක්ඛානුපස්සනත්ථාය ....විඤ්ඤාණචරියා, අනත්තානුපස්සනා ඤාණචරියා, නිබ්බිදානුපස්සනත්ථාය ...ඤාණචරියා.

>>ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණං: දුවිධෙන රූපසඞ්ගහෝ

>> දුකනිද්දෙසෝ උපාදාරූපං අත්ථි රූපං උපාදා, අත්ථිරූපං නො උපාදා
යං චක්ඛුං චතූන්නං මහාභූතානං උපාදාය පසාදෝ අත්තභාවපරියාපන්නෝ අනිදස්සනෝ සප්පටිඝෝ, 2.
යෙන චක්ඛුනා අනිදස්සනෙන සප්පටිඝෙන රූපං සනිදස්සනං සප්පටිඝං පස්සී වා පස්සති වා පස්සිස්සති වා පස්සෙ වා, චක්ඛුම්පෙතං, චක්ඛායතනම්පෙතං, චක්ඛුධාතුපෙසා, චක්ඛුන්ද්‍රියම්පෙතං, ලොකොපෙසෝ, ද්වාරාපෙසා , සමුද්දොපෙසෝ, පණ්ඩරම්පෙතං, ඛෙත්තම්පෙතං, වත්ථුම්පෙතං, නෙත්තම්පෙතං, නයනම්පෙතං, ඔරිමංතීරම්පෙතා, සුඤ්ඤෝ ගාමොපෙසෝ ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං. 2

යං සොතං… ඉදං තං රූපං සොතායතනං යං ඝානං ….ඉදං තං රූපං ඝානායතනං.
යං ජිව්හා ….ඉදං තං රූපං ජිව්හායතනං. යෝ කායෝ...ඉදං තං රූපං කායායතනං.

>>කතමං තං රූපං ඉත්ථින්ද්‍රියං? 2 කතමං තං රූපං පුරිසින්ද්‍රියං? කතමං තං රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං
කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤත්ති? කතමං තං රූපං වචීවිඤ්ඤත්ති? කතමං තං රූපං ආකාසධාතු?
කතමං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා? කතමං තං රූපං රූපස්ස මුදුතා? කතමං තං රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤතා?
කතමං තං රූපං රූපස්ස උපචයෝ? කතමං තං රූපං රූපස්ස සන්තති?
කතමං තං රූපං රූපස්ස ජරතා? කතමං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා?

කතමං තං රූපං කබලිංකාරෝ ආහාරෝ? 2

>> පකිණ්ණකදුකං කතමං තං **රූපං නො උපාදා**? ඵොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා.

>කතමං තං ඵොට්ඨබ්බායතනං? පඨවීධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු කක්ඛළං මුදුකං ... අනිදස්සනො සප්පටිඝො පටිහඤ්ඤී වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤිස්සති වා පටිහඤ්ඤෙ වා, ඵොට්ඨබ්බොපෙසො, ඵොට්ඨබ්බායතනම්පෙතං, ඵොට්ඨබ්බධාතුපෙසා. ඉදං තං රූපං ඵොට්ඨබ්බායතනං.

>කතමං තං රූපං ආපොධාතු?

1. කතමං තං රූපං උපාදින්නං? කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං? 2 3 4
2. කතමං තං රූපං උපාදින්නුපාදානියං? කතමං තං රූපං අනුපාදින්නුපාදානියං?
3. කතමං තං රූපං සනිදස්සනං? කතමං තං රූපං අනිදස්සනං?
4. කතමං තං රූපං සප්පටිඝං?කතමං තං රූපං අප්පටිඝං?
5. කතමං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං? කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං?
6. කතමං තං රූපං මහාභූතං?කතමං තං රූපං න මහභූතං?
7. කතමං තං රූපං විඤ්ඤත්ති? කතමං තං රූපං න විඤ්ඤත්ති?
8. කතමං තං රූපං චිත්තසමුට්ඨානං? කතමං තං රූපං න චිත්තසමුට්ඨානං?
9. කතමං තං රූපං චිත්තසහභූ?. කතමං තං රූපං න චිත්තසහභූ?
10. කතමං තං රූපං චිත්තානුපරිවත්ති?කතමං තං රූපං න චිත්තානුපරිවත්ති?
11. කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං?කතමං තං රූපං බාහිරං?
12. කතමං තං රූපං ඔළාරිකං? කතමං තං රූපං සුඛුමං?
13. කතමං තං රූපං දූරෙ? කතමං තං රූපං සන්තිකෙ?

>> වත්ථුදුකං කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස වත්ථු? >> ආරම්මණදුකං කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්ඵස්සස්ස න ආරම්මණං? >> ආයතන දුකං කතමං තං රූපං න කායායතනං >> ධාතුදුකං කතමං තං රූපං චක්ඛුධාතු? ඉන්ද්‍රියදුකං සුඛමරූපදුකං

>> නිකු කතමං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං උපාදා? End >> චතුක්කං කතමං තං රූපං උපාදා උපාදින්නං? පඤ්චකං ඡක්කං සත්තකං. අට්ඨකං නවකං දසකං එකාදසකං end

==========

>> **පටිසම්භිදාමග්ගො: ඤාණකථා** & **දසුත්තරසුත්තං**

1.සොතාවධානෙ පඤ්ඤා **සුතමයෙ ඤාණං.**

1.1 >> ඉමෙ **ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා**'ති සොතාවධානං 2 3
>>එකො ධම්මො අභිඤ්ඤෙයෙය්‍යා: සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා 2 3 4 5.
දුක්ඛස්ස පීළනට්ඨො සංඛනට්ඨො සන්තාපට්ඨො විපරිණාමට්ඨො 2 3 4
> ද්වෙ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: ද්වෙ ධාතුයො. සඞ්ඛතා ච ධාතු අසඞ්ඛතා ච ධාතු
> තයො ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: තිස්සො ධාතුයො. කාමධාතු, 2 රූපධාතු 2 අරූපධාතු 2
> සඞ්ගීතිසුත්තං- තිස්සො කුසලධාතුයො: නෙක්ඛම්මධාතු, අබ්‍යාපාදධාතු, අවිහිංසාධාතු.
අපරාපි තිස්සො ධාතුයො: රූපධාතු, අරූපධාතු, නිරොධධාතු
අපරාපි තිස්සො ධාතුයො: හීනධාතු, මජ්ඣිමධාතු, පණීතධාතු..
> චත්තාරො ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: චත්තාරි අරියසච්චානි. 2 3 4
දුක්ඛං 2 3 4
දුක්ඛසමුදයං 2 3 ආයූහනට්ඨො නිදානට්ඨො සංයොගට්ඨො පළිඛොධට්ඨො ,
දුක්ඛනිරොධං 2 නිස්සරණට්ඨො විවෙකට්ඨො 2 අසංඛතට්ඨො 2 අමතට්ඨො ,
මග්ග නීය්‍යානට්ඨො 2 හෙතුට්ඨො දස්සනට්ඨො ආධිපතෙය්‍යට්ඨො
> පඤ්ච ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: පඤ්ච විමුත්තායතනානි. ධම්මං , පරෙසං දෙසෙති, සජ්ඣායං, මනසානුපෙක්ඛති, සමාධිනිමිත්තං

> ඡ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: ඡ අනුත්තරියානි. – දස්සනානුත්තරියං, සවනානුත්තරියං, ලාභානුත්තරියං, සික්ඛානුත්තරියං, පාරිචරියානුත්තරියං, අනුස්සතානුත්තරියං
> සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: සත්ත නිද්දසවත්ථූනි. සික්ඛාසමාදානෙ ධම්මනිසන්තියා, ඉච්ඡාවිනයෙ , පටිසල්ලානෙ , වීරියාරම්භෙ , සතිනෙපක්කෙ , දිට්ඨිපටිවෙධෙ
> අට්ඨ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: අට්ඨ අභිභායතනානි.
> නව ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: නව අනුපුබ්බවිහාරා. 2
> දස ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා: දස නිජ්ජරවත්ථූනි. 2 3
සබ්බං භික්ඛවේ අභිඤ්ඤෙය 2

1.2 >> 'ඉමෙ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා'නි සොතාවධානං,
>එකො **ධම්මා පරිඤ්ඤෙයෙය්‍යා**: එස්සො සාසවො උපාදානියො. 2 3
>ද්වෙ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: නාමඤ්ච රූපඤ්ච. 2 3
>තයො ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: නිස්සො වෙදනා 2
>චත්තාරො ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: චත්තාරො ආහාරා 2
>පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා. 2
>ඡ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: ඡ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි.
>සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියො.
>අට්ඨ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: අට්ඨ ලොක ධම්මා. 2
>නව ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: නව සත්තාවාසා.
>දස ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා: දසයතනානි.
සබ්බං භික්ඛවේ පරිඤ්ඤෙය්‍යා

1.3 >> ඉමෙ ධම්මා පහතබ්බා'නි සොතාවධානං
> එකො **ධම්මෙ පහාතබ්බෙ**: අස්මිමානො. 2
> ද්වෙ ධම්මෙ පහාතබ්බෙ: අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච 2 3
> තයො ධම්මා පහාතබ්බා: නිස්සො තණ්හා. 2 3
> චත්තාරො ධම්මා පහාතබ්බා: චත්තාරො ඔඝා. 2
> පඤ්ච ධම්මා පහාතබ්බා: පඤ්ච නිවරණානි. 2
> ඡ ධම්මා පහාතබ්බා: ඡ තණ්හාකායා.

> යමකප්පකරණං: අනුසය යමකය

> සත්තධම්මා පහාතබ්බා: සත්තානුසයා, 2 3

> අට්ඨ ධම්මා පහාතබ්බා: අට්ඨ මිච්ඡත්තා. 2
> නව ධම්මා පහාතබ්බා: නව තණ්හා මූලකා 2
> දස ධම්මා පහාතබ්බා: දස මිච්ඡත්තා.
ද්වෙ පහාණානි තීනි පහාණානි 2
සබ්බං භික්ඛවේ පහාතබ්බා

1.4 >> 'ඉමෙ ධම්මා භාවෙතබ්බා'නි සොතාවධානං .
>එකො ධම්මෙ **භාවෙතබ්බෙ**: කායගතා සති සාතසහගතා.
>ද්වෙ ධම්මා භාවෙතබ්බා: සමථො ච විපස්සනා ච.
>තයො ධම්මා භාවෙතබ්බා: තයො සමාධී. 2 3 **>>දසුත්තරසුත්තං**
>චත්තාරො ධම්මා භාවෙතබ්බා: චත්තාරො සතිපට්ඨානා.

>>කායගතාසති සුත්තං

කායගතා සති භාවිතා බහුලීකතා මහප්ඵලා වුත්තා අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සො සතොව අස්සසති .....

>> පටිසම්භිදාමග්ගො:ආනාපානසතිකථා

සොළසවත්ථුකං ආනාපානසති සමාධිං භාවයතො සමධිකානි ද්වෙ ඤාණසතානි උප්පජ්ජන්ති: >> **අට්ඨාරස උපක්කිලෙසෙ ඤාණානි**

අස්සාසාදිමජ්ඣපරියොසානං සතියා අනුගච්ඡතො අජ්ඣත්තවික්ඛෙපගතං චිත්තං සමාධිස්ස පරිපන්ථො, පස්සාසාදිමජ්ඣපරියොසානං සතියා අනුගච්ඡතො බහිද්ධාවික්ඛෙපගතං චිත්තං , අස්සාසපටිකඞ්ඛනා නිකන්තිතණ්හාචරියා , පස්සාසපටිකඞ්ඛනා නිකන්තිතණ්හාචරියා , අස්සාසෙනාභිතුන්නස්ස පස්සාසපටිලාභෙ මුච්ඡනා , පස්සාසෙනාභිතුන්නස්ස අස්සාසපටිලාභෙ මුච්ඡනා නිමිත්තං ආවජ්ජතො අස්සාසෙ චිත්තං විකම්පති : අස්සාසං ආවජ්ජතො නිමිත්තෙ චිත්තං විකම්පති , නිමිත්තං ආවජ්ජතෙ පස්සාසෙ චිත්තං විකම්පති පස්සාසං ආවජ්ජතො නිමිත්තෙ චිත්තං විකම්පති : අස්සාසං ආවජ්ජතො පස්සාසෙ චිත්තං විකම්පති , පස්සාසං ආවජ්ජතො අස්සාසෙ චිත්තං විකම්පති අතීතානුධාවනං චිත්තං වික්ඛෙපානුපතිතං , අනාගතපටිකඞ්ඛනං චිත්තං විකම්පිතං , ලීනං චිත්තං කොසජ්ජානුපතිතං අතිපග්ගහිතං චිත්තං උද්ධච්චානුපතිතං අභිනතං චිත්තං රාගානුපතිතං අපනතං චිත්තං බ්‍යාපාදානුපතිතං උප්පක්කිලෙසඤාණ නිද්දෙසො.

සබ්බකායපටිසංවෙදී පස්සම්භයං කායසඞ්ඛාරං කායගතං සතිං භාවෙති.

>> **අනාපානසති සුත්‍රය** *වේදනාසු චිත්තේ ධම්මේ*

>ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමීති පජානාති.....යථා යථා වා පනස්ස කායො පණිහිතො හොති. තථා තථා නං පජානාති 2

>අභික්කන්තෙ පටික්කන්තෙ සම්පජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරී හොති . සම්මිඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ ..... තුණ්හීභාවෙ සම්පජානකාරී හොති. 2

> ඉමමෙව කායං ....තචපරියන්තං පූරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙක්ඛති 2 3

> ඉමමෙව කායං යථාඨිතං යථාපණිහිතං ධාතුසො පච්චවෙක්ඛති 2 3

>සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිවථිකාය ඡඩ්ඩිතං 2

>වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී විහරති 2 චිත්තෙ චිත්තානුපස්සී විහරති 2 3 4

>ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති 2 පඤ්චසු නීවරණෙසු කාමච්ඡන්දං 2

>>ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණං: නික්ඛෙපකණ්ඩං නීවරණගොච්ඡකං

>>ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණං: අට්ඨකථාකණ්ඩං නීවරණගොච්ඡකං

බ්‍යාපාදො ථීනමිද්ධ උද්ධච්චකුක්කුච්ච විචිකිච්ඡං

පඤ්චසු උපාදානක්ඛන්ධෙසු. ඡසු අජ්ඣත්තිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු සත්තසු බොජ්ඣඞ්ගෙසු.

චතූසු අරියසච්චෙසු.

>පඤ්ච ධම්මා භාවෙතබ්බා: පඤ්චඞ්ගිකො සමාධි.

>ඡ ධම්මා භාවෙතබ්බා: ඡ අනුස්සතිට්ඨානානි.

>සත්ත ධම්මා භාවෙතබ්බා: සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා.

සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං වීරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං 2 උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං

>අට්ඨ ධම්මා භවෙතබ්බා: අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො.

>නව ධම්මා භාවෙතබ්බා: නව පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගානි. *සජ්ඣ විශුද්ධිය , ප්‍රඥාව , විමුක්තිය*

>දස ධම්මා භාවෙතබ්බා: දස කසිණායතනානි.

ද්වෙ භාවනා, තිස්සො භාවනා 2 , චතස්සො භාවනා

1.5 >> ‘ඉමෙ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා’නි සොතාවධානං

>එකො ධම්මො **සච්ඡිකාතබ්බො**: අකුප්පා චෙතොවිමුත්ති.

>ද්වෙ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: විජ්ජා ච විමුත්ති ච.

>තයො ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: තිස්සො විජ්ජා.

>චත්තාරො ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: චත්තාරි සාමඤ්ඤඵලානි.

>පඤ්ච ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: පඤ්ච ධම්මක්ඛන්ධා.

>ඡ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: ඡ අභිඤ්ඤා.

>සත්තා ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: සත්ත ඛීණාසවබලානි.
>අට්ඨ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: අට්ඨ විමොක්ඛා.
>නව ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: නව අනුපුබ්බනිරොධා.
>දස ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා: දස අසෙක්ඛා ධම්මා.
සබ්බං භික්ඛවේ සච්ඡිකාතබ්බෙ 2
1.6 >> ඉමෙ ධම්මා හානභාගියා'ති ඉමෙ ධම්මා ඨිතිභාගියා'ති,විසෙසභාගියා'ති ,නිබ්බෙධභාගියා'ති සොතාවධානං
1.7>> සබ්බෙ සඞ්ඛාරා අනිච්චා'ති , දුක්ඛා'ති , අනත්තා'ති සොතාවධානං
1.8 >> ඉදං දුක්ඛං අරියච්ච'න්ති , දුක්ඛසමුදයො අරියසච්ච'න්ති , දුක්ඛනිරොධො අරියසච්ච'න්ති , දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා අරියසච්ච'න්ති සොතාවධානං

2. සුතවා සංවරෙ පඤ්ඤා **සීලමයෙ ඤාණං.**

කථං සුතවා සංවරෙ පඤ්ඤා සීලමයෙ ඤාණං:
> පරියන්තපාරිසුද්ධිසීලං: > අපරියන්තපාරිසුද්ධිසීලං: > පරිපුණ්ණපාරිසුද්ධිසීලං:
> අපරාමට්ඨපාරිසුද්ධි සීලං: > පටිප්පස්සද්ධි සීලං:
අත්ථි සීලං පරියන්තං , අත්ථි සීලං අපරියන්තං.
ලාභපරියන්තං: යසපරියන්තං: ඤාතිපරියන්තං: අඞ්ගපරියන්තං: ජීවිතපරියන්තං:
.
එවරූපානි සීලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි භුජිස්සානි විඤ්ඤුප්පසත්ථානි අපරාමට්ඨානි සමාධිසංවත්තනිකානි අවිප්පටිසාරවත්ථුකානි පාමොජ්ජවත්ථුකානි පීතිවත්ථුකානි පස්සද්ධිවත්ථුකානි සුඛවත්ථුකානි සමාධිවත්ථුකානි යථාභූතඤාණදස්සනවත්ථුකානි එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති. ඉදං තං සීලං අපරියන්තං.

කිං සීලං, කති සීලානි, කිංසමුට්ඨානං සීලං, කතිධම්මසමොධානං සීලං:
කිං සීලන්ති: චෙතනා සීලං, චෙතසිකං සීලං, සංවරෝ සීලං, අවීතිකම්මෝ සීලං.
කති සීලානීති: කිං සමුට්ඨානං සීලන්ති: කති ධම්මසමොධානං සීලන්ති:
නෙක්ඛම්මෙන කාමඡන්දං සංවරට්ඨෙන සීලං, ...පඨමෙන ඣානෙන1 නීවරණෙ.....අනිච්චානුපස්සනාය නිච්චසඤ්ඤං...සොතාපත්තිමග්ගෙන දිට්ඨෙකට්ඨෙ කිලෙසෙ....අරහත්තමග්ගෙන සබ්බකිලෙසෙ
සොතාපත්තිමග්ගෙන ..... පහානං සීලං, එවරූපානං සීලානං සංවරපාරිසුද්ධි අධිසීලං,

3. සංවරිත්වා සමාදහනෙ පඤ්ඤා **සමාධිභාවනාමයෙ ඤාණං.**

>එකො සමාධි චිත්තස්ස එකග්ගතා.
>ද්වෙ සමාධී: ලොකියො සමාධි, ලොකුත්තරො සමාධි.
>තයො සමාධී: සවිතක්කසවිචාරො සමාධි, අවිතක්කවිචාරමත්තො සමාධි, අවිතක්කඅවිචාරො සමාධි.
>චත්තාරො සමාධී: හානභාගියො සමාධි, ඨිතිභාගියො සමාධි, විසෙසභාගියො සමාධි, නිබ්බෙධභාගියො සමාධි.
>පඤ්ච සමාධී: පීතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, උපෙක්ඛාඵරණතා, අලොකඵරණතා, පච්චවෙක්ඛනනිමිත්තං.
>ඡ සමාධී: >සත්ත සමාධී >අට්ඨ සමාධී: >නව සමාධී: 2 >දස සමාධී:

4. පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා **ධම්මට්ඨිති ඤාණං.**

කථං පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
>අවිජ්ජා සඞ්ඛාරානං උප්පාදට්ඨිති ච, පවත්තට්ඨිති ච, නිමිත්තට්ඨිති ච, ආයූහනට්ඨිති ච, සඤ්ඤොගට්ඨිති පළිබොධට්ඨිති , සමුදයට්ඨිති , හෙතුට්ඨිති , පච්චයට්ඨිති ච. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි අවිජ්ජා පච්චයො, සඞ්ඛාරා පච්චයසමුප්පන්නා. උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නා'ති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිති ඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං අවිජ්ජා සඞ්ඛාරානං.....පඤ්ඤා ධම්මාට්ඨිතිඤාණං.
>සඞ්ඛාරා විඤ්ඤාණස්ස 2 -පෙ-
> විඤ්ඤාණං නාමරූපස්ස උප්පාදට්ඨිති ච, පවත්තට්ඨිති ච 2 -පෙ-
>නාමරූපං සළායතනස්ස -පෙ-

> සළායතනං ඵස්සස්ස -පෙ-
> ඵස්සෝ වෙදනාය -පෙ-

<<<<<<<< 2020-Jul -15 දින දක්වා කරන ලද දේශනා මෙපමණයි. >>>>>>>>

> වෙදනා තණ්හාය -පෙ-
> තණ්හා උපාදනස්ස -පෙ-
> උපාදානං භවස්ස -පෙ-
> භවෝ ජාතියා -පෙ-
> ජාති ජරාමරණස්ස උප්පාදට්ඨිති ච, පවත්තට්ඨිති ච, නිමිත්තට්ඨිති ච, ආයූහනට්ඨිති ච, සඤ්ඤොගට්ඨිති ච, පළිබොධට්ඨිති ච, සමුදයට්ඨිති ච, හෙතුට්ඨිති ච, පච්චයට්ඨිති ච, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි ජාති පච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයසමුප්පන්නං. උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං..... අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි.....ධම්මට්ඨිතිඤාණං.

අවිජ්ජා හෙතු, සඞ්ඛාරා හෙතුසමුප්පන්නා, උභොපෙතෙ ධම්මා හෙතුසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිති ඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං අවිජ්ජා හෙතු, සඞ්ඛාරා හෙතුසමුප්පන්නා, උභොපෙතෙ ධම්මා හෙතුසමුපන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
සඞ්ඛාරා හෙතු, විඤ්ඤාණං හෙතුසමුප්පන්නං -පෙ- විඤ්ඤාණං හෙතු, නාමරූපං හෙතුසමුප්පන්නං -පෙ- නාමරූපං හෙතු, සළායතනං හෙතුසමුප්පන්නං -පෙ- සළායතනං හෙතු, ඵස්සෝ හෙතුසමුප්පන්නෝ -පෙ- ඵස්සෝ හෙතු, වෙදනා හෙතුසමුප්පන්නා -පෙ- වෙදනා හෙතු, තණ්හා හෙතුසමුප්පන්නා -පෙ- තණ්හා හෙතු, උපාදානං හෙතුසමුප්පන්නං -පෙ- උපාදානං හෙතු, භවෝ හෙතුසමුප්පන්නෝ -පෙ- භවෝ හෙතු, ජාති හෙතුසමුප්පන්නා -පෙ- ජාති හෙතු, ජරාමරණං හෙතුසමුප්පන්නං. උභොපෙතෙ ධම්මා හෙතුසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං ජාති හෙතු, ජරාමරණං හෙතුසමුප්පන්නං, උභොපෙතෙ ධම්මා හෙතුසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
අවිජ්ජා පටිච්ච, සඞ්ඛාරා පටිච්චසමුප්පන්නා. උභොපෙතෙ ධම්මා පටිච්චසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං අවිජ්ජා පටිච්ච, සඞ්ඛාරා පටිච්චසමුප්පන්නා. උභාපෙතෙ ධම්මා පටිච්චසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
සඞ්ඛාරා පටිච්ච, විඤ්ඤාණං පටිච්චසමුප්පන්නං, -පෙ- විඤ්ඤාණං පටිච්ච, නාමරූපං පටිච්චසමුප්පන්නං -පෙ- නාමරූපං පටිච්ච, සළායතනං පටිච්චසමුප්පන්නං -පෙ- සළායතනං පටිච්ච, ඵස්සෝ පටිච්චසමුප්පන්නං -පෙ- ඵස්සෝ පටිච්ච, වෙදනා පටිච්චසමුප්පන්නා -පෙ- වෙදනා පටිච්ච, තණ්හා පටිච්චසමුප්පන්නා -පෙ- තණ්හා පටිච්ච, උපාදානං පටිච්චසමුප්පන්නං -පෙ- උපාදානං පටිච්ච, භවෝ පටිච්චසමුප්පන්නෝ -පෙ- භවෝ පටිච්ච, ජාති පටිච්චසමුප්පන්නා -පෙ- ජාති පටිච්ච, ජරා මරණං පටිච්චසමුප්පන්නං, උභොපෙතෙ ධම්මා පටිච්චසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං ජාති පටිච්ච, ජරාමරණං පටිච්චසමුප්පන්නං, උභොපෙතෙ ධම්මා පටිච්චසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
අවිජ්ජා පච්චයෝ, සඞ්ඛාරා පච්චයසමුප්පන්නා, 'උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නා'ති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මඨිතිඤාණං. අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං අවිජ්ජාය පච්චයෝ, සඞ්ඛාරා පච්චයසමුප්පන්නා, උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මඨිතිඤාණං.
සඞ්ඛාරා පච්චයෝ,1 විඤ්ඤාණං පච්චයසමුප්පන්නං -පෙ- විඤ්ඤාණං පච්චයෝ, නාමරූපං පච්චයසමුප්පන්නං -පෙ- නාමරූපං පච්චයෝ, සළායතනං පච්චයසමුප්පන්නං -පෙ- සළායතනං පච්චයෝ, ඵස්සෝ පච්චයසමුප්පන්නෝ -පෙ- ඵස්සෝ පච්චයෝ, වෙදනා පච්චයසමුප්පන්නා -පෙ- වෙදනා පච්චයෝ, තණ්හා පච්චයසමුප්පන්නා -පෙ- තණ්හා පච්චයෝ, උපාදානං පච්චයසමුප්පන්නං -පෙ- උපාදානං පච්චයෝ, භවෝ පච්චයසමුප්පන්නෝ -පෙ- භවෝ පච්චයෝ, ජාති පච්චයසමුප්පන්නා -පෙ- ජාති පච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයසමුප්පන්නං, උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
අතීතම්පි අද්ධානං අනාගතම්පි අද්ධානං ජාති පච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයසමුප්පන්නං, උභොපෙතෙ ධම්මා පච්චයසමුප්පන්නාති පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.
පුරිමකම්මභවස්මිං මොහො අවිජ්ජා, අයූහනා2 සඞ්ඛාරා, නිකන්ති තණ්හා, උපගමනං උපාදානං, චෙතනා භවෝ, ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා පුරිමකම්මභවස්මිං ඉධ පටිසන්ධියා පච්චයා.
ඉධ පටිසන්ධි විඤ්ඤාණං, ඔක්කන්ති නාමරූපං, පසාදෝ ආයතනං, ඵුට්ඨෝ ඵස්සෝ, වෙදයිතං වෙදනා, ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ඉධූපපත්තිභවස්මිං පුරෙ කතස්ස කම්මස්ස පච්චයා.

ඉධ පරිපක්කත්තා ආයතනානං මොහො අවිජ්ජා, ආයූහනා සඞ්ඛාරා, නිකන්ති තණ්හා, උපගමනං උපාදානං, චෙතනා භවො, ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ඉධ කම්මභවස්මිං ආයතිං පටිසන්ධියා පච්චයා.
ආයතිං1 පටිසන්ධි විඤ්ඤාණං, ඔක්කන්ති නාමරූපං, පසාදො ආයතනං, ඵුට්ඨො ඵස්සො, වෙදයිතං වෙදනා, ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා ආයතිං උපපත්තිභවස්මිං ඉධ කතස්ස කම්මස්ස පච්චයා.
ඉති ඉමෙ2 චතුසඞ්ඛෙපෙ තයො අද්ධෙ වීසතියා ආකාරෙහි තිසන්ධිං පටිච්චසමුප්පාදං ජානාති, පස්සති, අඤ්ඤාති, පටිවිජ්ඣති. තං ඤාතට්ඨෙන ඤාණං, පජානනට්ඨෙන පඤ්ඤා තෙන වුච්චති: පච්චයපරිග්ගහෙ පඤ්ඤා ධම්මට්ඨිතිඤාණං.

5. අතීතානාගතපච්චුප්පන්නානං ධම්මානං සඞ්ඛිපිත්වා වවත්ථානෙ පඤ්ඤා **සම්මසනෙ ඤාණං.**
6. පච්චුප්පන්නානං ධම්මානං **විපරිනාමානුපස්සනෙ** පඤ්ඤා **උදයබ්බයානුපස්සනෙ ඤාණං**.
7. ආරම්මණං පටිසඞ්ඛා **භඞ්ගානුපස්සනෙ** පඤ්ඤා **විපස්සනෙ ඤාණං**.
8. **භයතුපට්ඨානෙ** පඤ්ඤා **ආදීනවෙ** ඤාණං.
9. **මුඤ්චිතුකම්‍යතා**පටිසඞ්ඛාසන්තිට්ඨනා පඤ්ඤා **සඞ්ඛාරුපෙක්ඛාසු** ඤාණං.
10. බහිද්ධා වුට්ඨානවිවට්ටනෙ පඤ්ඤා **ගොත්‍රභූ** ඤාණං.
11. ද්‍වයතො වුට්ඨානවිවට්ටනෙ පඤ්ඤා මග්ගෙ ඤානං.
12. පයොගපටිප්පස්සද්ධි පඤ්ඤා ඵලෙ ඤාණං.
13. ඡින්නවට්ටමනුපස්සනෙ පඤ්ඤා විමුත්ති ඤාණං.
14. තදා සමුදාගතෙ ධම්මෙ පස්සනෙ පඤ්ඤා **පච්චවෙක්ඛනෙ** ඤාණං.
15. අජ්ඣත්තවවත්ථානෙ පඤ්ඤා වත්‍ථුනානත්තෙ ඤාණං.
16. බහිද්ධාවවත්ථානෙ පඤ්ඤා ගොචරනානත්තෙ ඤාණං.
17. චරියාවවත්ථානෙ පඤ්ඤා චරියානානත්තෙ ඤාණං.
18. චතුධම්මවවත්ථානෙ පඤ්ඤා භූමිනානත්තෙ ඤාණං.
19. නවධම්මවවත්ථානෙ පඤ්ඤා ධම්මනානත්තෙ ඤාණං.
20. අභිඤ්ඤාපඤ්ඤා **ඤාතට්ඨෙ** ඤාණං.
21. පරිඤ්ඤාපඤ්ඤා **තීරණට්ඨෙ** ඤාණං.
22. පහානෙ පඤ්ඤා **පරිච්චාගට්ඨෙ** ඤාණං.
23. භාවනාපඤ්ඤා **එකරසට්ඨෙ** ඤාණං.
24. සච්ඡිකිරියාපඤ්ඤා **ඵුසනට්ඨෙ** ඤාණං.
25. අත්‍ථනානත්තෙ පඤ්ඤා අත්‍ථපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
26. ධම්මනානත්තෙ පඤ්ඤා ධම්මපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
27. නිරුත්තිනානත්තෙ පඤ්ඤා නිරුත්තිපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
28. පටිභාන නානත්තෙ පඤ්ඤා පටිභානපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
29. විහාරනානත්තෙ පඤ්ඤා **විහාරට්ඨෙ** ඤාණං.
30. සමාපත්තිනානත්තෙ පඤ්ඤා **සමාපත්තට්ඨෙ** ඤාණං.
31. විහාරසමාත්තිනානත්තෙ පඤ්ඤා **විහාරසමාපත්තට්ඨෙ** ඤාණං.
32. අවික්ඛෙපපරිසුද්ධත්තා ආසවසමුච්ඡෙදෙ පඤ්ඤා ආනන්තරිකසමාධිස්මිං ඤාණං.
33. දස්සනාධිපතෙය්‍යං සන්තො ච විහාරාධිගමො පණීතාධිමුත්තතා පඤ්ඤා **අරණවිහාරෙ** ඤාණං.
34. ද්වීහි බලෙහි සමන්නාගතත්තා තයො ච සඞ්ඛාරානං පටිප්පස්සද්ධියා සොළසහි ඤාණචරියාහි නවහි සමාධිචරියාහි වසිභාවතා පඤ්ඤා නිරොධසමාපත්තියා ඤාණං.
35. සම්පජානස්ස පවත්තපරියාදානෙ පඤ්ඤා පරිනිබ්බානෙ ඤාණං.
36. සබ්බධම්මානං සම්මා සමුච්ඡෙදෙ නිරොධෙ ච අනුපට්ඨානතා පඤ්ඤා **සමසීසට්ඨෙ** ඤාණං.
37. පුථුනානත්තතෙජපරියොදානෙ පඤ්ඤා **සල්ලෙඛට්ඨෙ** ඤාණං.
38. අසල්ලීනත්ත පහිතත්ත-පග්ගහට්ඨෙ පඤ්ඤා විරියාරමභෙ ඤාණං.
39. නානාධම්මපකාසන්තා පඤ්ඤා **අත්‍ථසන්දස්සනෙ** ඤාණං.
40. සබ්බධම්මානං එකසඞ්ගහතානානත්තෙකත්තපටිවෙධෙ පඤ්ඤා **දස්සනවිසුද්ධිඤාණං**.
41. විදිතත්තා පඤ්ඤා ඛන්ති ඤාණං.
42. ඵුට්ඨත්තා පඤ්ඤා **පරියොගාහනෙ** ඤාණං.
43. සමොදහනෙ3 පඤ්ඤා **පදෙසවිහාරෙ** ඤාණං.

44. අධිපතත්තා පඤ්ඤා **සඤ්ඤාවිවට්ටෙ** ඤාණං.
45. නානත්තෙ පඤ්ඤා **චෙතොවිවට්ටෙ** ඤාණං.
46. අධිට්ඨානෙ පඤ්ඤා **චිත්තවිවට්ටෙ** ඤාණං.
47. සුඤ්ඤතෙ පඤ්ඤා **ඤාණවිවට්ටෙ** ඤාණං.
48. වොස්සග්ගෙ පඤ්ඤා **විමොක්ඛවිවට්ටෙ** ඤාණං.
49. තථට්ඨෙ පඤ්ඤා **සච්චවිවට්ටෙ** ඤාණං.
50. කායම්පි චිත්තම්පි එකවවත්ථානතා සුඛසඤ්ඤඤ්ච ලහුසඤ්ඤඤ්ච අධිට්ඨානවසෙන ඉජ්ඣනට්ඨෙ පඤ්ඤා ඉද්ධිවිධෙ ඤාණං.
51. විතක්කවිප්ඵාරවසෙන නානත්තෙකත්ත සද්දනිමිත්තානං පරියොගාහනෙ පඤ්ඤා **සොතධාතුවිසුද්ධිඤාණං**.
52. තිණ්ණං චිත්තානං විප්ඵාරත්තා ඉන්ද්‍රියානං පසාදවසෙන නානත්තෙකත්තවිඤ්ඤාණචරියාපරියොගාහනෙ පඤ්ඤා **චෙතොපරියඤාණං**.
53. පච්චයප්පවත්තානං ධම්මානං නානත්තෙකත්තකම්මවිප්ඵාරවසෙන පරියොගාහනෙ පඤ්ඤා පුබ්බෙනිවාසානුස්සති ඤාණං.
54. ඔභාසවසෙන නානත්තෙකත්තරූපනිමිත්තානං දස්සනට්ඨෙ පඤ්ඤා දිබ්බචක්ඛුඤාණං.
55. චතුසට්ඨියා ආකාරෙහි තිණ්ණං ඉන්ද්‍රියානං වසිභාවතා පඤ්ඤා ආසවානං ඛයෙ ඤාණං.
56. **පරිඤ්ඤට්ඨෙ පඤ්ඤා** දුක්ඛෙ ඤාණං.
57. **පහානට්ඨෙ පඤ්ඤා** සමුදයෙ ඤාණං.
58. **සච්ඡිකිරියට්ඨෙ පඤ්ඤා** නිරොධෙ ඤාණං.
59. **භාවනට්ඨෙ පඤ්ඤා** මග්ගෙ ඤාණං.
60. දුක්ඛෙ ඤාණං.
61. දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං.
62. දුක්ඛනිරොධෙ ඤාණං.
63. දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං.
64. අත්ථපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
65. ධම්මපටිසම්භිදෙ ඤාණං.
66. නිරුත්තිපටිසම්භිදෙ ඤාණං,
67. පටිභානපටිසම්භිදෙ ඤාණං.

68. ඉන්ද්‍රියපරොපරියත්තඤාණං.
69. සත්තානං ආසයානුසයෙ ඤාණං.
70. යමකපාටිහීරෙ ඤාණං.
71. මහාකරුණාසමාපත්තියා ඤාණං.
72. සබ්බඤ්ඤුතඤාණං.
73. අනාවරණඤාණං